

Бухтіарова Тетяна Михайлівна
*т. в. о. начальника Департаменту кримінальної
 міліції у справах дітей МВС України,
 полковник міліції*

Взаємодія підрозділів кримінальної міліції у справах дітей державними й недержавними організаціями та установами щодо попередження та профілактики правопорушень в дитячому середовищі

Сучасна соціально-економічна нестабільність у суспільстві, майнове його розшарування, недоліки в організації навчально-виховного процесу в закладах освіти, зниження виховного потенціалу сім'ї, негативний вплив антигромадських елементів, а також багато інших негативних явищ суспільного життя суттєво впливають на криміногенну ситуацію в молодіжному середовищі, сприяють поширенню асоціальних проявів у поведінці дітей та молоді, правопорушень і злочинів серед них. Подолати ці явища можливо лише при повній консолідації зусиль державних органів та недержавних громадських організацій, що працюють у сфері захисту прав дітей.

Дозвольте коротко поінформувати про заходи, направлені на стабілізацію криміногенної обстановки в підлітковому середовищі, які вживалися Департаментом впродовж цього року.

В усіх регіонах держави під час зимових та весняних канікул проведено профілактичні заходи під умовною назвою „Канікули». До проведення заходів були залучені працівники КМСД, БНОН, БЗПТЛ, ДІМ, ДАІ, а також представники громадськості.

Перевірено 7 270 місць концентрації неповнолітніх та молоді, 15 660 підлітків, які перебувають на обліках.

З вулиць до органів внутрішніх справ було доставлено 520 дітей, які залишились без догляду дорослих. Найбільше таких дітей було виявлено в Автономній Республіці Крим – 50, у Дніпропетровській – 64 та Одеській – 43 областях. До приймальників-розподільників для дітей поміщено 20 неповнолітніх, до притулків – 295, до медичних закладів – 103.

На неналежному рівні була організована робота підрозділів КМСД у Львівській та Рівненській областях, де було ви явлено всього по 2 такі дитини, у Хмельницькій – 5. Не виявлено жодної дитини у Кіровоградській та Сумській областях.

За участю керівництва Департаменту проведено профілактичні заходи для учнів загальноосвітніх шкіл м. Києва (екскурсії до Чергової частини, Департаменту зв'язку, Центру практичної психології, Укрбюро Інтерполу, кавалерійської роти полку патрульної служби ГУМВС України в м. Києві).

Пріоритетною категорією залишаються діти-вихованці інтернатних закладів, які залучаються до проведення профілактичних заходів. Так, вихованці дитячого будинку «Малютко» відвідали з екскурсією Київську кондитерську фабрику ім. Карла Маркса. Для дітей Трипільської школи-інтернату (Київська область) організовано екскурсію до Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника та меморіального комплексу «Національний музей історії Великої вітчизняної війни 1941-1945 років».

У травні цього року в м. Ялта заплановано проведення конкурсу духових оркестрів серед шкіл-інтернатів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

З 3 по 5 червня 2009 року заплановано проведення змагань з міні-футболу серед вихованців шкіл-інтернатів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

До органів внутрішніх справ за звітний період доставлено 2827 дітей у віці до 16 років, які перебували без догляду дорослих осіб. За вчинення адміністративних правопорушень доставлено 11615 підлітків, з них яким не виповнилось 16 років – 3827.

З метою попередження дитячої бездоглядності, яка є однією з основних причин підліткової злочинності за участю керівництва Департаменту проведено рейд з відвідуванням неблагополучних родин в м. Києві. В регіонах, за вказівкою Департаменту були проведені аналогічні заходи. У звітному періоді виявлено та поставлено на профілактичні обліки 2265 неблагополучних сімей, в яких проживає 4371 дитина.

Особлива увага правоохоронних органів приділялась усуненню причин і умов, що призводять до дитячої бездоглядності та безпритульності, насамперед проведенню відповідної роботи з батьками, які учиняють насильство, жорстокість у сім'ї, ухиляються від виховання своїх дітей.

Так, у звітному періоді за невиконання обов'язків по вихованню дітей до адміністративної відповідальності притягнуто майже 11162 батьків. Складено 905

адміністративних протоколів на батьків за вчинення насильства в сім'ї або невиконання захисного припису (ст.173-2 КУпАП), 1072 дорослим особам винесено офіційні попередження про неприпустимість учинення насильства над дітьми, ще 64 особам винесено захисні приписи після отримання офіційного попередження про неприпустимість учинення насильства в сім'ї.

Працівниками КМСД було задокументовано 59 фактів утягнення дорослими особами дітей у пияцтво, 36 – у заняття жебрацтвом, 35 – схиляння неповнолітніх до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ч. 2 ст. 315 КК України).

Усього за втягнення дітей у злочинну діяльність (ст. 304 КК України) відносно дорослих осіб порушено 436 кримінальних справ.

З метою попередження розповсюдження пияцтва та тютюнопаління в підлітковому середовищі Департаментом в усіх регіонах держави в період з 2 по 20 березня були проведені цільові профілактичні заходи (розпорядження МВС України № 210 від 23.02.2009), під час яких задокументовано 37 фактів утягнення дорослими особами дітей у пияцтво, 25 – до заняття жебрацтвом. До адміністративної відповідальності за доведення неповнолітніх до стану алкогольного сп'яніння, відповідно до вимог ст. 180 КУпАП притягнуто 670 дорослих осіб. Виявлено 1744 випадки, коли дорослі свідомо продавали дітям алкогольні та тютюнові вироби (ст. 156 КУпАП). Для усунення причин і умов, що сприяють негативним явищам в підлітковому середовищі, зокрема пияцтва, до органів місцевого самоврядування, виконавчої влади направлено 1550 інформацій про необхідність вжиття відповідних заходів та внесено 873 подання про закриття торгівельних об'єктів, працівники яких порушують правила торгівлі алкогольними напоями і тютюновими виробами.

До приймальників-розподільників для дітей поміщено 187 неповнолітніх, з них 21 за вчинення суспільно-небезпечних діянь до досягнення віку, з якого настає кримінальна відповідальність (відповідно до ст. 7-3 КПК України), 117 – перебували у розшуку. З метою покращання становища з наповнюваністю ПРД підготовлено лист до Генеральної прокуратури України з пропозиціями щодо вирішення питання про поміщення до ПРД дітей, які знаходяться в розшуку. Проаналізовано стан матеріально-технічного забезпечення, використання позабюджетних коштів та протипожежної безпеки в приймальниках розподільниках. Підготовлені відповідні вказівки щодо усунення наявних недоліків в організації роботи (№ 58/2-26 від 09.01.2009, 58/2-82 від 19.01.09).

Діяльність органів внутрішніх справ спрямована не лише на застосування до неповнолітніх заходів, передбачених кримінальним та адміністративним законодавством, а також заходів, спрямованих на формування партнерських взаємовідносин між працівниками міліції та дітьми, упровадження новітніх форм і методів профілактичної роботи, направлених на профілактику негативних явищ, таких як злочинність неповнолітніх, наркоманія, пияцтво, тютюнопаління, на відновлення кращих традицій правового, духовного та фізичного розвитку дітей.

Департаментом була розроблена і направлена до регіонів Програму щодо відновлення органами внутрішніх справ найкращих традицій проведення профілактичної роботи з дітьми на 2009 рік (вих. № 3271/Кл від 24.02.2009).

Програма передбачає проведення різноманітних заходів для дітей з метою профілактики негативних явищ таких як наркоманія, пияцтво, тютюнопаління, формування партнерських взаємовідносин між працівниками міліції та дітьми. Крім цього керівникам служби були направлені рекомендації щодо проведення серед дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які виховуються в школах-інтернатах різноманітних заходів: КВК, відвідувань пам'яток культури, музеїв тощо.

У період з 8 по 10 січня цього року в Полтавській області Департаментом ініційовано проведення Всеукраїнських змагань з міні-футболу серед вихованців шкіл-інтернатів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. У змаганнях під назвою „Футбольна родина» взяли участь понад 140 дітей – представники 17 футбольних команд із 13 регіонів держави.

Департаментом для ліцеїстів юридичного ліцею ім. Я. Кондратьєва, учнів ЗОШ № 57 та ліцеїстів ліцею № 51м. Києва було організовано відвідування ДНДЕКЦ, ІНТЕРПОЛУ, чергової частини та Департаменту зв'язку МВС України.

Продовжується робота по створенню в органах внутрішніх справ „Зелених кімнат» (вих. № 470 від 24.04.2008). В п.р. відкрито 20 таких кімнат. Всього на теперішній час в державі функціонує **325 кімнати**, де з дітьми проводиться профілактична робота.

Департаментом організовано проведення конкурсу, метою якого було визначення кращої «Зеленої кімнати», найбільш відповідної до вимог Методичних рекомендацій щодо організації та функціонування кімнати психологічного розвантаження для дітей;

стимулювання оптимальної організації робочого місця працівника кримінальної міліції у справах дітей в умовах наближення до європейських стандартів, узагальнення та поширення кращого досвіду роботи з дітьми, які потерпіли від злочинних посягань або причетні до їх скоєння. В конкурсі перемогу здобули: I місце – Ялтинський МВ ГУМВС України в Автономній Республіці Крим, II – ГУМВС України в Полтавській області, III – УМВС України у Вінницькій області.

При підтримці Представництва Дитячого Фонду ООН в Україні (ЮНІСЕФ) реалізується проект по розробці опитувальника для дітей, що доставляються до ОВС (на основі методики скринінгу особистості неповнолітнього VARO).

Вирішено питання з Департаментом освіти та науки щодо підготовки 50 спеціалістів КМСД на базі Київського та Харківського національних університетів внутрішніх справ.

Для підвищення професійної майстерності та компетенції працівників приймальників-розподільників для дітей органів внутрішніх справ щодо визначення і оцінки факту жорстокого поводження з дитиною, вчинення відносно неї сексуального насильства спільно з Міжнародним жіночим центром «Ла-Страда Україна» було проведено 4 кушові тренінги на базі Харківського, Київського, Сімферопольського та Вінницького приймальників-розподільників для дітей.

Спільно з Всеукраїнською фундацією Захисту прав дітей розробляється проект „Запровадження системи ювенальної юстиції в Україні», з благодійним фондом „Український центр „Порозуміння» та Швейцарським бюро співробітництва – „Стратегії міліції в подоланні дитячої злочинності».

МВС плідно співпрацює з Міжнародним гуманітарним центром «Розрада» в проекті „Стоп! Насильству в сім'ї». Підготовлено буклети та інші роздаткові матеріали.

На сьогодні між Міжнародним жіночим центром «Ла-Страда Україна» та МВС підписана угода про співробітництво в галузі надання допомоги дітям та жінкам, які постраждали від домашнього насильства. Департамент кримінальної міліції у справах дітей спільно з Міжнародним жіночим центром розробляє проект «Вдосконалення державної системи захисту уразливих категорій дітей».

В регіонах кримінальна міліція у справах дітей завжди йде на зустріч громадським організаціям і підтримує в реалізації проектів. Так, в Закарпатській області працівники КМСД активно беруть участь у створенні та діяльності дитячих, молодіжних пластунських таборів відпочинку для влаштування підлітків з числа правопорушників та дітей із малозабезпечених сімей.

На базах Херсонської обласної школи-інтернату та ПТУ №5 створено ліцеї, що діють на засадах козацького виховання учнів, реабілітації безпритульних дітей та молоді, оволодіння козацькою системою оздоровлення, фізичного і естетичного розвитку.

Працівниками УМВС України в Херсонській області, спільно з Херсонським кошом постійно проводиться виховна та профілактична робота з молоддю, спортивні змагання, організовані виїзди на р. Дніпро, показові виступи козацьких батальних сцен.

УМВС України в Сумській області, спільно з управлінням освіти здійснюється організаційна та практична робота щодо відродження та розвитку Українського козацтва у навчально-виховних закладах області, які обрали девіз –Кожному навчальному закладу – музей, волонтерську організацію та дитяче молодіжне об'єднання «Молода Січ».

На Рівненщині діє ряд громадських організацій, основним завданням яких є патріотичне виховання молоді в дусі відданості Україні на засадах козацького світогляду та способу життя, християнської моралі.

Подібний досвід впроваджується і в інших регіонах країни.

З метою покращання взаємодії, посилення значення соціального замовлення та ролі громадських організацій у профілактиці вчинення правопорушень дітьми та молоддю Міністром внутрішніх справ 27.04.2009 підписаний наказ, яким затверджено Інструкцію з організації роботи підрозділів кримінальної міліції у справах дітей органів внутрішніх справ щодо забезпечення взаємодії з населенням та громадськими організаціями у сфері захисту прав дітей та Положення про громадські спостережні Ради щодо захисту прав дітей.

На закінчення хочу сказати, що ми повинні всіма можливими спільними діями довести до суспільної свідомості те, що стає дедалі очевиднішим, а саме: від вирішення проблем протидії негативним явищам серед теперішніх неповнолітніх значною мірою залежить бути чи не бути нашому суспільству – як демократичному і цивілізованому, придатному для нормального співжиття захищених законом громадян.